

ทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

Financial Literacy and Savings for Retirement of the Population in
Mueang Chiang Mai City, Chiang Mai Province

ธูปณี จันทร์เพชร¹ และวรัทยา ชินกรรม²

Tapanee Junpach¹ and Warattaya Chinnakum²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ วัดทักษะทางการเงิน และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและทักษะทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 25 – 35 ปี สถานภาพสมรส มีบุคคลในอุปการะ จำนวน 1- 2 คน และมีรายได้ 10,000 – 35,000 บาทต่อเดือน ผลการศึกษาพฤติกรรมการออม พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การออมหลักคือเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินเจ็บป่วย มีเงินที่เก็บออมทั้งหมดต่อเดือน ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท รูปแบบการออมส่วนใหญ่คือฝากออมทรัพย์ ผลการศึกษาทักษะทางการเงินพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางการเงินในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า มีคะแนนด้านพฤติกรรมการเงินอยู่ในระดับสูง มีคะแนนความรู้ทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันมีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำ และผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ พบว่า อายุ สถานภาพ บุคคลในการอุปการะ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้รวมต่อเดือนมีความแตกต่างกันในวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการเกษียณ นอกจากนี้พบว่า ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมการเงิน และทัศนคติทางการเงินมีความแตกต่างกันในวัตถุประสงค์การออมเพื่อการเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน, การออม, เกษียณ, อำเภอเมืองเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่

ABSTRACT

This study aims to study savings behavior for retirement, assess financial literacy levels and to study relationship between personal factors and financial literacy levels and savings behavior for retirement of the population in Mueang Chiang Mai City, Chiang Mai Province. The study found that most of the samples were male, 25 - 35 years old, marital status, have 1-2 person foster care and income between 10,000 - 35,000 baht per month. According to the study on the saving behavior of the samples, the results found that most of the objectives of saving are to spend during

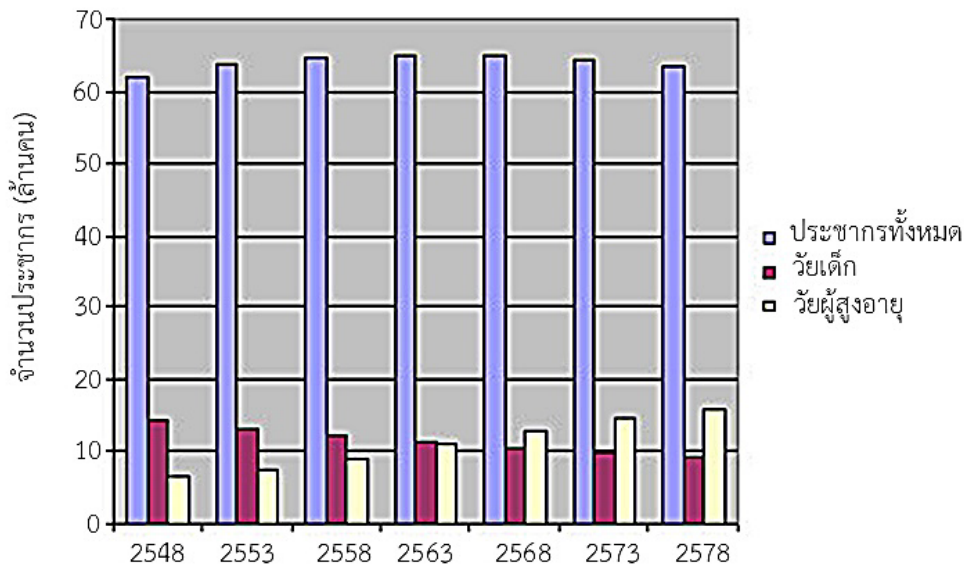
emergencies, total savings is between 1,000 - 5,000 baht per month and most of the forms of savings. According to the study on financial literacy, the research found that most of the samples had financial literacy at the medium level. Considering each aspect, it was found that have the high level of financial behavior. Moreover, financial literacy and financial attitudes of samples were at the medium level. While knowledge about risk and rewards at the low level. Finally, the results of the relationship between personal factors and saving behaviors for saving found that age, status, number of children/person foster care, career, education and monthly income have different in the purpose of saving for retirement. In addition, the financial literacy in financial behavior and financial attitudes are different in the objectives of saving for retirement.

Key word: Financial Literacy, Savings, Retirement, Mueang Chiang Mai City, Chiang Mai Province

ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 19 ของโลกรองจากจีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย บราซิล รัสเซีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ไนจีเรีย ญี่ปุ่น เม็กซิโก เยอรมนี ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อียิปต์ เอธิโอเปีย ตุรกี และอิหร่าน โดยมีประชากรคิดเป็นร้อยละ 1 ของประชากรโลก และมีการเพิ่มของประชากรประมาณ 1 ใน 140 ส่วนของการเพิ่มประชากรโลก ซึ่งการเพิ่มประชากรของไทยดังกล่าวนี้เป็นการเพิ่มในอัตราที่คงที่และมีแนวโน้มที่จะลดลงในอนาคต โดยพบว่าเมื่อปีพ.ศ. 2549 ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 0.6 ต่อปีและข้อมูลประมาณการในปีพ.ศ. 2553 ก็ยังพบว่ามีอัตราการเพิ่มประชากรอยู่ที่ร้อยละ 0.6 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวโน้มประชากรในวัยก่อนเจริญพันธุ์จะลดลงเรื่อยๆ และจากการคาดการณ์ของคณะทำงานฉายภาพประชากร ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่าในปีพ.ศ.2565 อัตราการเพิ่มประชากรจะใกล้เคียงกับศูนย์ คืออัตราการเกิดในแต่ละปีมีจำนวนที่ใกล้เคียงกับอัตราการตายในแต่ละปี นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้างอายุประชากรสามารถสะท้อนภาพของประชากรจากอดีตถึงปัจจุบันได้ และยังสามารถใช้คาดคะเนขนาดของประชากรในอนาคตได้ว่า “ประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงวัย” (สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล, 2555)

จากรายงานของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2553) ได้กล่าวว่า ตั้งแต่ปี 2548 แล้ว เมื่อสัดส่วนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) สูงถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 หรือในอีกเพียง 4 ปีข้างหน้า และคาดว่าจะเป็สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้าเมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ข้อมูลประชากรในปี พ.ศ. 2548-2578

ที่มา: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561)

จากสถานการณ์ของประเทศไทยที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมผู้สูงวัยทำให้การตระหนักถึงการวางแผนสำหรับการเกษียณอายุในอนาคตซึ่งต้องเกิดจากประชาชนมีทักษะทางการเงินที่อยู่ในระดับดีจึงมีความจำเป็นเป็นอย่างมาก จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีประชากรจำนวนมาก มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,732,712 คน แยกเป็นชาย 841,916 คน หญิง 890,798 คน (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2560) อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จำนวน 235,529 คน คิดเป็นร้อยละ 13.57 ของประชากรทั้งหมด (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2561) และในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ก็มีจำนวนผู้สูงอายุจำนวนมากเมื่อเทียบกับวัยอื่นๆ โดยมีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละของประชากรทั้งหมดของอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามหมวดอายุ

อำเภอ	รวม	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64
รวม	1,728,242	114,036	122,334	118,746	108,056	115,785	133,785	130,432	98,504
เมือง	235,589	15,947	17,728	17,836	16,187	18,458	18,458	18,473	15,010
เชียงใหม่	66,738	4,652	5,245	4,823	4,590	5,160	5,160	5,260	4,296
จอมทอง	59,145	4,967	4,593	4,278	3,798	3,514	3,514	2,791	2,001
แม่แจ่ม	91,457	5,561	5,423	4,649	4,316	4,896	4,896	4,621	3,323
เชียงดาว	71,316	4,852	5,709	5,686	5,088	6,432	6,432	6,641	5,079
ดอยสะเก็ด	75,893	5,078	5,366	5,339	4,874	6,569	6,569	6,796	5,088
แม่แตง	90,706	5,835	6,311	6,170	5,507	6,970	6,970	7,103	5,178
แมริม	23,580	1,759	1,877	1,647	1,601	1,804	1,804	1,566	1,144
สะเมิง	117,589	6,507	6,340	6,144	5,360	7,722	7,722	7,561	5,285
ฝาง	77,533	4,776	4,780	4,257	4,257	5,065	5,065	4,732	3,363
แม่ฮ่าย	49,463	3,405	3,219	3,099	3,362	4,838	4,838	4,958	3,586
พร้าว	75,329	4,621	5,201	5,453	4,570	7,062	7,062	7,735	6,110
สันป่าตอง	82,906	5,852	6,366	6,374	5,422	8,311	8,311	7,866	5,619
สันกำแพง	104,940	6,817	8,027	8,425	7,339	8,834	8,834	8,586	6,374

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2561)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าประชากรที่กำลังจะเข้าสู่วัยเกษียณอายุไปจนถึงเกษียณอายุ มีอัตราจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีจำนวนมากกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นสนใจความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อเกษียณอายุ เพื่อนำเสนอแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการเงินในการกำหนดนโยบายหรือการส่งเสริมในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คนหันมาออมเพื่อการเกษียณมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ออมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวัดระดับทักษะทางการเงินของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและทักษะทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งที่จะทำการศึกษาวัดระดับทักษะทางการเงินพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ เปรียบเทียบทักษะทางการเงินของประชากร และศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลและทักษะทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ โดยในการวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้แบบวัดทักษะทางการเงินขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD, 2011) ฉบับภาษาไทย ที่แปลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านทัศนคติทางการเงิน และแบบประเมินทักษะทางการเงิน ด้านความรู้เรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทนของ วิศกรณ์ ศิริวรรณ (2558) จำนวนกลุ่มตัวอย่างดำเนินการคัดเลือกด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549) จำนวนทั้งสิ้น 400 คน หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญจนครบตามที่ต้องการ การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไควสแควร์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี มีสถานภาพสมรส มีบุตรหรือบุคคลในอุปการะ เช่น ผู้สูงอายุ, หลาน ที่จำเป็นต้องส่งเสียเลี้ยงดู จำนวน 1-2 คน มีรายได้รวมต่อเดือนระหว่าง 10,000 – 35,000 บาท มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์การออมเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินเจ็บป่วยเป็นลำดับแรก รองลงมาคือออมเพื่อการเกษียณ โดยจำนวนเงินที่เก็บออมทั้งหมดต่อเดือน (รวมออมทุกประเภท) ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท

2. ระดับทักษะทางการเงินของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ระดับทักษะทางการเงินของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทักษะทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 เมื่อพิจารณาทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้านพบว่า

2.1 ทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้ทางการเงินในระดับปานกลาง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 โดยส่วนใหญ่ตอบคำถามได้ถูกต้องเกี่ยวกับนิยามเงินเพื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน การคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

2.2 ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า ในภาพรวมระดับคะแนนพฤติกรรมทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง/ดี จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 โดยทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติคือ มีการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอย วิธีการเก็บเงินออมส่วนใหญ่เก็บเป็นเงินสดมากที่สุด รองลงมาคือ เก็บเงินในบัญชีเงินฝากเดียวกับบัญชีเงินเดือน หรือบัญชีสำหรับใช้จ่าย และเก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงิน โดยเฉพาะๆ มีการเปรียบเทียบการบริการทางการเงินหลายแห่งก่อนตัดสินใจที่จะเลือกออม ด้านแหล่งข้อมูลที่

มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการทางการเงินมากที่สุดคือ อินเทอร์เน็ต และเห็นด้วยอย่างมากต่อพฤติกรรมทางการเงินของตนเอง ว่าก่อนที่จะซื้ออะไร จะไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายได้ ชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตรงเวลา ตั้งเป้าหมายการเงินระยะยาว และพยายามทำให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นต้น สำหรับปัญหาด้านการเงินพบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเงิน เกี่ยวกับถอนเงินจากบัญชีออกมาใช้ รองลงมาคือ ตัดลดรายจ่าย ใช้เงินให้น้อยลง ใช้บัตรเครดิตผิดชื่อของ หรือกดเงินสดจากบัตรเครดิตมาใช้ จ่าย ตามลำดับ

2.3 ทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 ทั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่เห็นด้วยเฉยๆ ต่อทัศนคติทางการเงิน เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า ลำดับแรก เห็นด้วยเฉยๆ ต่อมีเงินต้องรีบใช้ รองลงมาคือ เห็นด้วยเฉยๆ ต่อฉันมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต และไม่เห็นด้วยต่อมีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้ และไม่ได้คิดวางแผนสำหรับอนาคต (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับทักษะทางการเงินของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ทักษะทางการเงิน	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
1) ด้านความรู้ทางการเงิน (คะแนนเต็ม 7 คะแนน)		
คะแนน > 5.50 (มีความรู้ทางการเงินในระดับสูง/ดี)	91	22.8
คะแนนระหว่าง 2.51-5.50 (มีความรู้ทางการเงินในระดับปานกลาง)	227	56.8
คะแนน ≤ 2.50 (มีความรู้ทางการเงินในระดับต่ำ/น้อย)	82	22.8

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ทักษะทางการเงิน	จำนวน (N=400)	ร้อยละ
2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (คะแนนเต็ม 9 คะแนน)		
คะแนน > 6.00 (มีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี)	236	59.0
คะแนน 3.01 – 6.00 (มีพฤติกรรมทางการเงินปานกลาง)	164	41.0
คะแนน ≤ 3.00 (มีพฤติกรรมทางการเงินที่ต่ำ/น้อย)	-	-
3) ด้านทัศนคติทางการเงิน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)		
คะแนน > 3.00 (มีทัศนคติทางการเงินที่ดี/สูง)	137	34.3
คะแนน 1.51 – 3.00 (มีทัศนคติทางการเงินปานกลาง)	176	44.0
คะแนน ≤ 1.50 (มีทัศนคติทางการเงินต่ำ/น้อย)	87	21.8
สรุปคะแนนทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน (คะแนนเต็ม 21 คะแนน)		
คะแนน > 14.00 (มีทักษะทางการเงินสูง)	137	34.3
คะแนน 7.01 – 14.00 (มีทักษะทางการเงินปานกลาง)	176	44.0
คะแนน ≤ 7.00 (มีทักษะทางการเงินต่ำ)	87	21.8

ที่มา: จากการคำนวณ

สำหรับความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในภาพรวมมีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำ (ดังตารางที่ 3) โดยกลุ่มตัวอย่างยังตอบผิดเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Future) ตราสารหนี้ที่เครดิตเรตติ้ง การครอง SET50 Index Call Option การเปรียบเทียบทองคำ, หุ้นกู้เอกชน, หุ้นสามัญ กับผลตอบแทน เป็นต้น

ตารางที่ 3 คะแนนความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทน

คะแนนความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทน	จำนวน	ร้อยละ
คะแนน > 6.00 (มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนในระดับสูง/ดี)	6	1.5
คะแนนระหว่าง 3.01 – 6.00 (มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนในระดับปานกลาง)	132	33.0
คะแนน ≤ 3.00 (มีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนในระดับต่ำ/น้อย)	262	65.5
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการคำนวณ

3. ปัจจัยส่วนบุคคลและทักษะทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ พบว่า อายุ สถานภาพ จำนวนบุตรหรือบุคคลในการอุปการะ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้รวมต่อเดือนมีความสัมพันธ์ต่อการออมเพื่อการเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะเดียวกับเพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตเมืองเชียงใหม่

ด้านทักษะทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ พบว่า ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินมีความสัมพันธ์ต่อการออมเพื่อการเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ขณะเดียวกับพบว่า ทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตเมืองเชียงใหม่

ด้านความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนพบว่า พบว่า ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตเมืองเชียงใหม่ เชียงใหม่ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ	Chi-Square	Sig.
ปัจจัยส่วนบุคคล		
เพศ	1.149	0.314
อายุ	38.440	0.000**
สถานภาพ	26.589	0.000**
จำนวนบุตร/บุคคลในการอุปการะ	21.012	0.000**
อาชีพ	64.912	0.000**
ระดับการศึกษา	63.131	0.000**
รายได้รวมต่อเดือน	50.554	0.000**
ทักษะทางการเงิน		
ด้านความรู้ทางการเงิน	0.238	0.888
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน	16.922	0.000**
ด้านทัศนคติทางการเงิน	41.269	0.000**
ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทน	3.579	0.167

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ** หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี มีสถานภาพสมรส มีบุตรหรือบุคคลในอุปการะ จำนวน 1-2 คน และมีรายได้ 10,000 – 35,000 บาทต่อเดือน

ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การออมหลักคือเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉินเจ็บป่วย รองลงมาคือ ออมเพื่อการเกษียณ โดยมีเงินที่เก็บออมทั้งหมดต่อเดือน ระหว่าง 1,000 – 5,000 บาท รูปแบบการออมส่วนใหญ่คือฝากออมทรัพย์ รองลงมาคือ ประกันชีวิต และฝากประจำ ตามลำดับ

ผลการศึกษาทักษะทางการเงินพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางการเงินในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า มีคะแนนด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง มีคะแนนความรู้ทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่ในระดับต่ำ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 พบว่า อายุ สถานภาพ จำนวนบุตรหรือบุคคลในการอุปการะ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้รวมต่อเดือนมีความแตกต่าง

กันในวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการเกษียณ นอกจากนี้พบว่า ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินมีความแตกต่างกันในวัตถุประสงค์การออมเพื่อการเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการเงิน ควรส่งเสริมให้ภาคบุคคลมีการออมและการลงทุนเพื่อเกษียณอายุ พร้อมกันนั้นควรออกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออมในสัดส่วนที่เหมาะสมกับเงินเดือน หรือรายได้ของประชาชนในแต่ละกลุ่มอาชีพ รายได้ เพื่อก่อให้เกิดการออมที่ครอบคลุม เหมาะสม อันจะทำให้ประชาชนเข้าถึงการออมเพื่อการเกษียณที่เพิ่มมากขึ้น

1.2 ภาครัฐมีการกำหนดนโยบายที่ชักจูงใจให้ประชาชนหันมาออมเพื่อการเกษียณเพิ่มมากขึ้น เช่น ประชาชนที่มีการออมสมัครใจออมเงินเพื่อการเกษียณในรูปแบบต่างๆ จะได้สิทธิประโยชน์ด้านการลดหย่อนภาษี เป็นต้น

1.3 ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการเงิน ควรมีการให้ความรู้ทางการเงิน และเสริมสร้างทัศนคติทางการเงินที่ดีให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง หลากหลายช่องทาง มีการใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจได้ง่าย หรือมีภาพประกอบเพื่อนำมาดึงดูดใจในการอ่านทำความเข้าใจ โดยมีช่องทางการให้ความรู้ ได้แก่ การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์

1.4 เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและให้ความสำคัญกับการออมเพื่อการเกษียณเพิ่มมากขึ้น สถาบันการเงิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การออมเพื่อเกษียณโดยแรกเริ่มการออมจำนวนเงินไม่มาก และหน่วยงาน/สถานประกอบการที่กลุ่มตัวอย่างทำงานอยู่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการออมเพื่อเกษียณด้วย เช่น ลูกจ้างออมเงินจากเงินเดือนที่ได้รับจำนวน 2% และนายจ้าง/สถานประกอบการสมทบให้อีก 2% เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

การให้ความสำคัญกับการออมเพื่อการเกษียณ เป็นเรื่องความพร้อมส่วนบุคคลและเป็นการออมภาคสมัครใจของบุคคล ดังนั้นผู้ที่เริ่มทำงาน หรือมีรายได้ที่เพียงพอต่อการออม ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเพื่อการเกษียณในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งการศึกษาผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ธนาคาร หรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการออมเพื่อการเกษียณ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัดทักษะทางการเงิน และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและทักษะทางการเงินที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ควรมีการศึกษารูปแบบการออมเพื่อการเกษียณ ที่เฉพาะเจาะจงอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การทำประกันชีวิตเพื่อการเกษียณ การออมทรัพย์ประจำเพื่อการเกษียณ การออมในกองทุนเพื่อการเกษียณ (กองทุน RTF/LTF) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2561). “สถิติประชากรจังหวัดเชียงใหม่”. (ระบบออนไลน์).
แหล่งที่มา: [http://chiangmai.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article
&id= 532 &Itemid=632](http://chiangmai.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=532&Itemid=632) (8 มกราคม 2562).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). สรุปคำถามของแบบสำรวจพฤติกรรมการออม การเข้าถึงบริการทางการเงิน และความรู้ทางการเงินของภาคครัวเรือน. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- วิศกรณ์ ศิริวรรณ. (2558). การวัดระดับทักษะทางการเงินกับการมีส่วนร่วมในตลาดทุน. รายงานการวิจัย คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2555). โครงการการปรับปรุงการคาดประมาณ ประชากรของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี . “โครงสร้างประชากรไทยกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต”. (ระบบออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://biology.ipst.ac.th/?p=913> (20 พฤษภาคม 2561).
- Organization for Economic Co-operation and Development. (2011). Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy. Paris: OECD.